

УДК 378.1

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.4.6>

Л. А. СЕМАК

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри філології,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Електронна пошта: semak.l.a@dsau.dp.ua

<http://orcid.org/0000-0002-2495-4680>

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті окреслено сучасні технології навчання ділової української мови в аграрних закладах вищої освіти. Поява запропонованої розвідки зумовлена потребою розроблення в лінгвістичній і педагогічній науці доцільних освітніх і педагогічних технологій і методик, що мотивують студентів до вивчення державної мови в закладі вищої освіти, сприяють кращому осягненню мовних знань, відповідають запитам сьогодення. Спостережено, що за сучасних соціально-економічних умов поступу нашої держави неабияку роль у становленні висококваліфікованого фахівця, професійно і культурно розвиненого спеціаліста відіграє вивчення ділової української мови. У розвідці використано загальнонаукові методи аналізу й синтезу; описовий і компаративний метод. Обґрунтовано поняття технологій, освітніх технологій, педагогічних технологій. Виявлено й описано кілька груп педагогічних технологій, що їх слід упроваджувати в аграрних закладах вищої освіти на заняттях із ділової української мови, як-от: технології особистісно зорієнтованого навчання; технології з опертям на активізацію та інтенсифікацію діяльності здобувача; технології з опертям на організацію та управління процесом навчання. Доведено, що впровадження освітніх і педагогічних технологій у навчанні української мови, адаптованих до вимог сьогодення, в аграрних закладах вищої освіти дає серйозні переваги в налагодженні й автоматизації навчального процесу дисципліни, модернізації і поліпшенні організації лекційних і практичних занять, активізації діяльності здобувачів, підвищенні мотивації до вивчення державної мови й розвитку українськомовної компетентності. Наголошено на тому, що перспективи подальших досліджень полягають у докладному аналізі інформаційно-комунікаційних технологій і розробленні системи електронних вправ, програм, застосунків для навчання ділової української мови.

Ключові слова: ділова українська мова, освітні технології, педагогічні технології, інформаційно-комунікаційні технології.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що українська мова є ідентифікаційною рисою українського народу, має статус державної мови України, що проголошений у Конституції України (ст. 10) [Конституція : 4]. На території України українська мова є обов'язковою під час комунікації і здійснення повноважень органами державної влади і місцевого самоврядування, а також в інших публічних царинах суспільного життя. Урегульовувати мовне питання і мовну ситуацію в Україні покликаний Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [Закон 2019], прийнятий 25 квітня 2019 р., що уточнює статус української мови, визначає порядок її побутування і застосування. Аналізуючи наведений закон, правознавиця Н. Камінська наголошує: «Сьогодні важливо створити всі умови на державному рівні задля усвідомленої національної ідентифікації, збереження національної культури, традицій, звичаїв, історичної

пам'яті й поширення української мови у світі. Адже це один із визначальних чинників українського державотворення, конституційного ладу, консолідації нації тощо» [Камінська : 96]. Однією з таких умов стає обов'язкове вивчення української мови в усіх закладах освіти нашої держави, що фіксує законодавець у ст. 7 Закону України «Про освіту» (2017 р.): «Мовою освітнього процесу в закладах освіти всіх рівнів є державна мова» [Закон 2017].

Через порівняно нещодавно прийняті нормативно-правові акти справді вивченню української мови приділяють усе більше уваги, оскільки нині знання української мови – це не лише ознака духовно й культурно розвиненої особистості, а й неодмінна і беззастережна вимога до спеціалістів будь-якої галузі знань: фахівці, які добре володіють державною мовою, вміють ефективно комунікувати й професійній сфері і під час здійснення посадових обов'язків, затребувані на сучасному ринку

праці. Дослідниця І. Полякова наголошує: «На жаль, у сучасній молоді спостерігаються порушення норм української мови. Це виражається в малому лексичному запасі слів, невмінні чітко й зрозуміло сформулювати й обґрунтувати свою думку, логічно й послідовно викласти матеріал, використанні великої кількості сленгів, що притупляють у молодого покоління почуття відповідальності за дотримання цих норм» [Полякова : 2]. Мовно не підготовленими нерідко є і здобувачі вищої освіти, що обрали фах, пов'язаний з аграрно-промисловим сектором нашої країни, оскільки майбутні спеціалісти, задіяні в такій галузі економіки, як сільське господарство, зазвичай націлені на здобуття фахових прикладних знань, часто не переймаються вивченням гуманітарних дисциплін, удосконаленням українськомовної обізнаності та спілкувальних навичок, не усвідомлюють важливості розвитку комунікативної компетентності, формування лінгвальної майстерності. Тому сучасна лінгвістична й педагогічна наука постійно працює над розробленням успішних технологій і методик, що мотивують студентів до вивчення рідної мови в закладі вищої освіти, сприяють кращому осягненню мовних знань, відповідають запитам сьогодення. Цим пояснюємо **актуальність** нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивчення освітніх технологій навчання мови – порівняно не нове завдання, оскільки цій актуальній мовознавчій і педагогічній проблемі присвятили свої наукові праці видатні зарубіжні й вітчизняні вчені (С. Амеліна, О. Литвинова, Т. Пахомова, І. Полякова, І. Секрет, О. Тарнопольський, D. Brinton, M. Snow, M. Wesche та ін). Усі науковці погоджуються з тим, що потреба в застосуванні технологій в освітньому процесі відповідно до запитів часу так чи інакше сприяє підвищенню ефективності сприйняття і засвоєння навчального матеріалу.

Мета цієї статті – дослідити й описати сучасні технології навчання ділової української мови в аграрних закладах вищої освіти. По-перше, нинішній процес цифровізації всіх сфер життя людини передбачає нові форми й моделі комунікації, висуває інші вимоги до спілкування, тому переосмислення потребує і мовна підготовка до ділової усної і писемної

взаємодії як під час синхронного спілкування, онлайн у режимі реального часу, так і на віддалі, асинхронно. По-друге, питання новітніх технологій навчання ділової української мови в аграрних закладах вищої освіти досі не ставали об'єктом вивчення.

Виклад матеріалу. Одним із основних завдань навчання української мови в аграрному закладі вищої освіти є не лише передання інформації здобувачам, а й пробудження інтересу до вивчення мови, формування мовної картини світу, опанування комунікативними тактиками, розвиток мовомислення, прагнення до мовного самовдосконалення. На думку К. Тараненко, «мову визначають як феномен, що здатний не лише фіксувати пізнавальний досвід людства, а й значною мірою визначати ціннісні орієнтири соціуму загалом та окремих особистостей зокрема» [Taranenko : 291]. З огляду на це вважаємо, що сьогодні важливо визначити сучасні ефективні методи й форми, зорієнтовані на успішний розвиток і вдосконалення мовної особистості здобувача вищої освіти. Освітні технології відповідають такому запиту суспільства загалом і педагогічної науки зокрема, оскільки їх використання дасть змогу досягати високих освітніх результатів і сприятиме плідному взаємозв'язку викладача й здобувача. Упровадження освітніх технологій у навчанні ділової української мови допоможе викладачу залучати кожного студента до активної мовомисленнєвої діяльності, створювати умови для формування успішної мовної особистості майбутнього аграрія.

У Словнику української мови наводять такі значення лексеми «технологія»: 1) сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь; 2) сукупність способів обробки або переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій тощо [Словник : 106]. Терміном «технологія» учені нерідко оперують в різних галузях науки, уточнюючи й надаючи йому різні значення. В освіті спостережено такі конкретизовані терміни, як «освітні технології», «педагогічні технології», «технології навчання», «технології виховання», «інформаційно-комунікаційні технології», «мультимедійні технології» тощо. Науковці по-різному трактують наведені поняття, то розширюючи, то звужуючи їх значення. Зокрема,

М. Михайліченко, Я. Рудик стверджують, що «освітні технології відображають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, а педагогічні – втілюють тактику її реалізації. Прикладами освітньої технології є «Концепція розвитку освіти», Закон України «Про вищу освіту» тощо. Освітні технології включають педагогічні, соціально-виховні та інформаційно-комунікаційні технології. До педагогічних технологій належать навчальні технології, виховні технології та технології управління» [Михайліченко, Рудик : 23].

Освітні технології – це навчальні й виховні орієнтири, що декларують, у який спосіб варто провадити освітню діяльність. До освітніх технологій, що їх слід уважати доцільними в навчанні ділової української мови в аграрних закладах вищої освіти, можна віднести: Конституцію України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Концепцію державної мовної політики, затверджену Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010, Концепцію Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної, схвалену Кабінетом Міністрів України від 19 травня 2021 р. № 474–р, Концепцію реформування і розвитку аграрної освіти та науки, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 квітня 2011 р. № 279-р. У Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки зазначено: «На даний час існує проблема підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів, фахівців з вищою освітою та впровадження вітчизняних наукових розробок в агропромисловому комплексі. Функціонування аграрної освіти та науки не повною мірою відповідає соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку виробництва та продовольчої безпеки держави» [Концепція 2011 : 2]. З огляду на це, з-поміж педагогічних технологій слід виокремити прикладні навчальні й виховні технології, що будуть ефективними під час мовної і комунікативної підготовки майбутніх аграріїв.

Навчальний процес із дисципліни «Ділова українська мова (за професійним спрямуванням)» в аграрних закладах вищої освіти

зазвичай передбачає лекції, практичні заняття і самостійну роботу, тобто опрацювання тем, що їх не викладають на лекційних заняттях. Здобувачі вищої освіти повинні навчитися критично осмислювати актуальні проблеми мовної політики і мовної ситуації в країні з метою формування у майбутніх аграріїв національно свідомого ставлення до української мови як державної, розуміння важливості її застосування під час професійної діяльності. Науковиці О. Резунова й В. Резунова зауважують, що «в сучасній економічній та політичній ситуації фахівець повинен розуміти сучасні вимоги ринку до професії, яку він обрав, крім того, він повинен бути пристосованим до нових соціальних та культурних форм глобальної ділової взаємодії» [Резунова : 98]. Після вивчення ділової української мови студенти-аграрії мусять виробити здатність до ефективної і компетентної участі в різних формах наукового (конференції, круглі столи, дискусії, лекції) і фахового спілкування (засідання, наради, ділові зустрічі, презентації, колективні обговорення проблем тощо), а також відповідальне й належне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Сучасні здобувачі аграрної вищої освіти після закінчення закладу повинні набути загальних і фахових компетентностей, щоби стати кваліфікованим спеціалістом, високоосвіченою особистістю, конкурентоспроможним працівником. Із-поміж загальних компетентностей, що їх повинні розвинути майбутні аграрії після вивчення ділової української мови, виділяють: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність працювати в команді й мати навички міжособистісної взаємодії; здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства й необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні; здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії і закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство й у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види і форми рухової

активності для активного відпочинку й ведення здорового способу життя; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (Освітньо-професійні програми спеціальностей 201 «Агрономія» (ДДАЕУ, 2021 р.), 181 «Харчові технології» (ДДАЕУ, 2021 р.), 206 «Садово-паркове господарство» (ДДАЕУ, 2021 р.), 208 «Агроінженерія» (ДДАЕУ, 2021 р.), 207 «Водні біоресурси та аквакультура» (ДДАЕУ, 2021 р.), 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» (ДДАЕУ, 2021 р.), 211 «Ветеринарна медицина» (ДДАЕУ, 2021 р.), 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» (ДДАЕУ, 2021 р.).

Спираючись на мету, орієнтацію, характер взаємодії викладача і студента, організацію і форму навчання, ми виділяємо кілька груп педагогічних технологій, що їх слід упроваджувати на заняттях із ділової української мови за професійним спрямуванням, а саме: технології особистісно зорієнтованого навчання; технології з опертям на активізацію та інтенсифікацію діяльності здобувача; технології з опертям на організацію та управління процесом навчання.

Технології особистісно зорієнтованого навчання передбачають, як зауважує Л. Ісаєва, що «кожен здобувач – це окрема особистість, суб'єкт навчання і власного розвитку, який має набути такого досвіду, що буде засвоєний як необхідний у повсякденному житті, тобто досвід життєдіяльності. Основна мета таких технологій – творчий і різносторонній розвиток особистості здобувача» [Ісаєва : 314]. У межах таких технологій виділяють технології співпраці, гуманно-особистісні технології і технології вільного виховання. Виділені технології мають психологічне спрямування: центр освітнього процесу – особистість кожного здобувача. Навчання здійснюють заради набуття особистісного комунікативного досвіду, становлення і зміцнення його морально-етичного ставлення до оточення. Комунікативний досвід передбачає забезпечення гармонійного розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формування комунікативних умінь, опанування лексико-семантичним рівнем української мови загалом і фаховою термінологією зокрема. «Спостереження лексикографів свідчать, що семантичний розвиток словникового складу характеризується внутрішньомовною зумовленістю порівняно невеликої

кількості семантичних інновацій, спрямованих на позначення нового» [Diachok, Kuvarkova, Prystaiko, Kirkovska, Semak : 353]. Тому для успішного розвитку і формування індивідуального українськомовного словникового і термінологічного запасу студентів-аграріїв слід особливу увагу приділяти не лише знанням мови і її лексики, а й внутрішньому наповненню здобувача, його мовній картині світу, інтересам і потребам, збагаченню душевного й духовного потенціалу. Ідеальним форматом навчання в цій технології є самоосвіта і самовиховання, тому з метою її успішної реалізації слід використовувати традиційні лекційні заняття, практичні заняття, урізноманітнюючи їх індивідуальними завданнями і роботою в малих ситуативних групах.

Технології з опертям на активізацію та інтенсифікацію діяльності здобувача спрямовані на моделювання таких ситуацій і форм навчання, що характеризуються високим рівнем мотивації студентів до оволодіння мовними знаннями, усвідомленою потребою в засвоєнні матеріалу дисципліни й результативністю. До таких технологій належать: ігрові технології, технології проблемного навчання, комунікативні технології.

Технології з опертям на організацію та управління процесом навчання передбачають досягнення результатів через передання інформації від викладача до здобувача, управління плануванням джерелами інформації, передання інформації від здобувача до викладача (зворотний зв'язок, контроль). До таких технологій належать: технології диференційного навчання, технології індивідуалізації навчання, інформаційно-комунікаційні технології.

Інформаційно-комунікаційні технології – одні з найчастіше застосовуваних технологій у сучасній освіті, що передбачають використання комп'ютера, електронних засобів, інтернету, інших пристроїв і джерел інформації. Це сукупність технологій, що одночасно використовують кілька інформаційних середовищ: графіку, текст, відео, фотографію, анімацію, звукові ефекти. Сьогодні важко уявити навчання без використання інформаційно-комунікаційних технологій в умовах як офлайнової форми здобуття освіти, так і дистанційної. Такі технології дають змогу викладачам зробити заняття сучасним, динамічним, цікавим, а головне – результативним. Сучасний студент

давно звик до інформаційно-комунікаційного простору, використання електронних і цифрових засобів у повсякденному житті, тому йому комфортно отримувати знання в такий спосіб. Із-поміж інформаційно-комунікаційних технологій виділяють такі типи, як: «1) навчальні комп'ютерні програми, спрямовані на вирішення певних навчальних завдань (тренажери, комп'ютерні ігри, керувальні програми); 2) навчальні комп'ютерні програми, що забезпечують навчальний процес (довідкові системи); 3) комп'ютерні навчальні програми (автоматизовані системи навчання; предметно-орієнтовані середовища). Наведені типи програм використовують під час викладання різних дисциплін: вони безпосередньо не пов'язані зі специфікою мовлення, але вони важливі, оскільки дають змогу розв'язати поширені проблеми» [Pakhomova, Drach, Vasilieva, Serdiuchenko, Piddubtseva : 988]. Доцільне й розумне використання інформаційно-комунікаційних технологій (перегляд відеолекцій, робота з електронною документацією, аналіз сайтів аграрних підпри-

ємств, відеоконференції за участю стейкхолдерів-випускників, онлайн-тестування з дисципліни) у навчанні ділової української мови – це невід'ємна частина освітнього процесу.

Висновки. Отже, за сучасних соціально-економічних умов поступу нашої держави неабияку роль у становленні висококваліфікованого фахівця, професійно й культурно розвиненого спеціаліста відіграє вивчення ділової української мови. Упровадження освітніх і педагогічних технологій у навчанні української мови, адаптованих до вимог сьогодення, в аграрних закладах вищої освіти дає серйозні переваги в налагодженні й автоматизації навчального процесу дисципліни, модернізації і поліпшенні організації лекційних і практичних занять, активізації діяльності здобувачів, підвищенні мотивації до вивчення державної мови й розвитку українськомовної компетентності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в докладному аналізі інформаційно-комунікаційних технологій і розробленні системи електронних вправ, програм, застосунків для навчання ділової української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Исаева Л. Современные педагогические технологии в обучении русскому языку. *Мир науки, культуры, образования*. 2020. № 6 (85). С. 314 – 319.
2. Камінська Н. Передумови і наслідки новелізації мовного законодавства України: поштовх до зміни свідомості та життєдіяльності чи нові завдання для влади. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи* : матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2019. Ч. 1. С. 92 – 96. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream> (дата звернення: 10.01.2022).
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами від 02.06.2016 р. № 1401-VIII). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.01.2022).
4. Михайліченко М., Рудик Я. Освітні технології: навч. посіб. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
5. Полякова І. Використання сучасних технологій у процесі викладання української мови в закладах вищої освіти. *Теорія і методика професійної освіти. Інноваційні процеси у професійній освіті*. 2018. № 15. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/3/article/view/5318> (дата звернення: 10.01.2022).
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змінами №2661-VIII від 20.12.2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.01.2022).
7. Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.04. 2011 р. № 279-р. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-p>. (дата звернення: 10.01.2022).
8. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>. (дата звернення: 10.01.2022).
9. Словник української мови: в 11 томах / [за ред. І. К. Білодіда]. Київ : Наукова думка, 1970 – 1980. URL: <http://sum.in.ua>. (дата звернення: 10.01.2022).
10. Резунова О., Резунова В. Формування крос-культурної компетентності викладачів іноземної мови як ефективний засіб підвищення їх професійної компетентності. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 3. Ч. 1. URL: <http://www.pikara.net.ru/index.php/pedagogy/article/view/65> (дата звернення: 10.01.2022). doi: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.15>
11. Diachok N., Kuvarova O., Prystaiko T., Kirkovska I., Semak L. Verbal compression as the implementation of universal tendency of compensative processes in the lingual world. *Linguistics and Culture Review*. 2021. 5 (S4). P. 344 – 357. URL: <http://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1580> (дата звернення: 10.01.2022). doi: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1580>

12. Pakhomova T., Drach A., Vasilieva P., Serdiuchenko Y., Piddubtseva O. The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Rev. EntreLinguas, Araraquara*. 2021. E-ISSN: 2447-3529. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/entrelinguas/article/view/15664> (дата звернення: 10.01.2022). doi: <https://doi.org/10.29051/el.v7iesp.4.15664>

13. Taranenko K. The Courtly Strategy of Speech Behavior of a Communicative Sadist. *Psycholinguistics*. 2019. 25 (2). P. 290 – 306. URL: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/524> (дата звернення: 10.01.2022). doi: [10.31470/2309-1797-2019-25-2-290-306](https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-2-290-306)

REFERENCES

1. Isaeva, L. (2020). Sovremennyye pedagogicheskie tekhnologii v obuchenii russkomu yazyku [Modern pedagogical technologies in teaching Russian]. *Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya*, 6 (85), 314 – 319. [in Russian].

2. Kaminska, N. (2019). Peredumovy i naslidky novelizatsii movnoho zakonodavstva Ukrainy: poshtovkh do zminy svidomosti ta zhyttiedialnosti chy novi zavdannia dlia vlady [Preconditions and consequences of the amendment of the language legislation of Ukraine: a push to change consciousness and life activity or new tasks for the government]. *Ukrainska mova v yurysprudentsii: stan, problemy, perspektyvy* : materialy XV Vseukr. nauk.-prakt. konf. Kyiv, 1, 92 – 96. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream> [in Ukrainian].

3. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine], 28.06.1996, № 254k/96-VR (02.06.2016, 1401-VIII). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

4. Mykhailichenko, M., Rudyk, Ya. (2016). Osvitni tekhnolohii [Educational technologies]: navch. posib. Kyiv: «KOMPRYNT», 583 p. [in Ukrainian].

5. Poliakova, I. (2018). Vykorystannia suchasnykh tekhnolohii u protsesi vykladannia ukrainskoi movy v zakladakh vyshchoi osvity [The use of modern technologies in the process of teaching the Ukrainian language in higher education institutions]. *Teoriia i metodyka profesiinoy osvity. Innovatsiini protsesy u profesiinii osviti*, 15. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/3/article/view/5318> [in Ukrainian].

6. Pro osvitu: Zakon Ukrainy [On education: Law of Ukraine], 05.09.2017. 2145-VIII (2661-VIII, 20.12.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

7. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia i rozvytku ahrarnoi osvity ta nauky : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [About approval of the Concept of reforming and development of agrarian education and science: the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine], 6.04.2011, 279-r. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-r> [in Ukrainian].

8. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy [On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language: Law of Ukraine], 25.04.2019, 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> [in Ukrainian].

9. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]: v 11 tomakh / [za red. I. K. Bilodida]. Kyiv : Naukova dumka, 1970 – 1980. URL: <http://sum.in.ua> [in Ukrainian].

10. Rezunova, O., Rezunova, V. (2021). Formuvannia kros-kulturnoi kompetentnosti vykladachiv inozemnoi movy yak efektyvnyi zasib pidvyshchennia yikh profesiinoy kompetentnosti [Formation of cross-cultural competence of foreign language teachers as an effective means of increasing their professional competence]. *Akademichni studii. Seriiia «Pedahohika»*, 3 (1). URL: <http://www.pikara.net.ru/index.php/pedagogy/article/view/65> [in Ukrainian]. doi: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.15>

11. Diachok, N., Kuvarova, O., Prystaiko, T., Kirkovska, I., & Semak, L. (2021). Verbal compression as the implementation of universal tendency of compensative processes in the lingual world. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 344 – 357. URL: <http://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1580> (дата звернення: 10.01.2022). doi: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1580>

12. Pakhomova, T., Drach, A., Vasilieva, P., Serdiuchenko, Y., Piddubtseva, O. (2021). The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Rev. EntreLinguas, Araraquara*, v.00, n.00, p. 000-000, E-ISSN: 2447-3529. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/entrelinguas/article/view/15664> doi: <https://doi.org/10.29051/el.v7iesp.4.15664>

13. Taranenko K. (2019). The Courtly Strategy of Speech Behavior of a Communicative Sadist. *Psycholinguistics*, 25 (2), 290 – 306. URL: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/524>. doi: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-2-290-306>

L. A. SEMAK

*Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Philology,
Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine
E-mail: semak.l.a@dsau.dp.ua
<http://orcid.org/0000-0002-2495-4680>*

MODERN TECHNOLOGIES OF TEACHING THE BUSINESS UKRAINIAN LANGUAGE IN AGRARIAN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

The article outlines modern technologies of teaching the Ukrainian business language in agricultural institutions of higher education. The emergence of the proposed intelligence is due to the need to develop in linguistic and pedagogical science appropriate educational and pedagogical technologies and techniques that motivate students to learn the state language in higher education, contribute to better understanding of language skills, meet today's demands. It is observed that under the current socio-economic conditions of our state's progress, the study of the business Ukrainian language plays an important role in the formation of a highly qualified specialist, professionally and culturally developed specialist. General scientific methods of analysis and synthesis were used in the exploration; descriptive and comparative method. The concepts of technologies, educational technologies, pedagogical technologies are substantiated. Several groups of pedagogical technologies have been identified and described, which should be implemented in agricultural institutions of higher education in business Ukrainian language classes, such as: technologies of personality-oriented learning; technologies based on the activation and intensification of the applicant's activities; technologies based on the organization and management of the learning process. It is proved that the introduction of educational and pedagogical technologies in teaching Ukrainian, adapted to today's requirements, in agricultural institutions of higher education gives serious advantages in establishing and automating the educational process of the discipline, modernization and improvement of lectures and practical classes, intensification of motivation study of the state language and development of Ukrainian-language competence. It is emphasized that the prospects for further research are a detailed analysis of information and communication technologies and the development of a system of electronic exercises, programs, applications for learning the business Ukrainian language.

Key words: business Ukrainian language, educational technologies, pedagogical technologies, information and communication technologies.